

Folkesangens fugl (En stemning)

Det er vintertid; jorden har et snelag, som var det marmor, hugget ud af fjeldet: Luften er høj og klar, vinden skarp som et dværgesmedet sværd, træerne står som hvide koraller, som blomstrende mandelgrene, her er friskt som på de høje alper. Dejlige er natten med nordlysblink og talløse funkende stjerner.

Stormene kommer, skyerne løfter sig, ryster svanedun; snefnuggene flyger, dækker hulvej og hus, den åbne mark og de lukkede gader. Men vi sidder i den lune stue, ved den blussende kakkelovn, og der fortælles om gammel tid; vi hører en saga:

Ved det åbne hav lå en kæmpegrav, på den sad i midnatstimen spøgelseset af den begravede helt, en konge havde han været; guldringen skinnede om hans pande, håret flagrede i vinden, han var klædt i jern og stål; sit hoved bøjede han sorigfuld og sukkede dybt i smerte som en usalig ånd.

Da kom et skib forbi. Mændene kastede anker og steg i land. En skjald var der mellem dem; han trådte hen mod kongeskikkelsen og spurgte: "Hvorfor sørger og lider du?"

Da svarede den døde: "Ingen har besunget min livsgerning; den er død og borte; sangen bar den ikke ud over landene og ind i menneskenes hjerter; derfor har jeg ikke ro, ikke hvile."

Og han mælede om sin gerning og stordåd, den hans samtid havde kendt, men ej besunget, thi hos den var ingen skjald.

Da greb den gamle barde i harpens strenge, sang om heltens ungdomsmod, manddomskraft og god gernings storhed. Den dødes ansigt lyste derved, som skyens kant i måneskin: Glad og livsalig løftede skikkelsen sig i glans og stråler, der svandt som et nordlysblink; der var kun at se den grønsvæershøj med de runeløse sten; men hen over den svang sig ved strengenes sidste klang, ret som var det ud fra harpen den kom, en lille fugl, den dejligste sangfugl med droslens klangfulde slag, med menneskehjertets sjælfyldte slag, hjemlandets klang, som trækfuglen hører den. Sangfuglen fløj over fjeld, over dal, over mark og skov, det var folkesangens fugl, der aldrig dør.

Vi hører sangen; vi hører den nu her i stuen, i vinteraftnen, mens de hvide bier sværmer derude og stormen tager stærke tag. Fuglen synger os ikke blot heltens drapa, den synger søde, bløde elskovssange, så

rige og så mange, om troskab i nord; den har eventyr i toner og ord; den har ordsprog og sangsprog, der som runer lagt under død mands tunge får ham til at tale og man ved hans hjemland, folkesangens fugl.

I hedningeold, i vikingetid, hang dens rede i bardens harpe. I ridderborgens dage, da næven holdt retfærdts vægtskål, kun magten var ret, en bonde og en hund vare lige i bytte, hvor fandt da sangfuglen skjul og ly? Råhed og småhed tænkte ej på den. I ridderborgens karnap, hvor borgfruen sad ved pergamentet og nedskrev de gamle minder i sang og sagn, morlille fra græstørvhuset og den omvandrende bissekræmmer sad på bænken hos hende og fortalte, der, hen over dem, flagrede og fløj, kvidrede og sang fuglen der aldrig dør, så længe jorden har en tue for dens fod, folkesangens fugl.

Nu synger den for os herinde. Ude er det snestorm og nat; den lægger runer under vor tunge, vi kender vort hjemland; Gud taler til os vor moders sprog i folkesangfuglens toner; de gamle minder løfter sig, de afblegede farver opfriskes, sagn og sang giver en velsignelsens drik, der løfter sind og tanke, så at aftnen bliver en julefest. Sneen flyger, isen knager, stormen råder, den har magten, den er herre, men ikke Vorherre.

Det er vintertid, vinden skarp som et dværgesmedet sværd; sneen flyger, - den føg, synes os, i dage og uger, og ligger som et uhyre snebjerg over den store stad; en tung drøm i vinternatten. Alt dernede skjult og borte, kun kirkens gyldne kors, troens symbol, løfter sig over snegraven og skinner i den blå luft, i det klare solskin. Og hen over den begravede stad flyver himlens fugle, de små og de store; de piper og de synger, som de kan det, hver fugl med sit næb.

Først kommer spurvenes flok, de piper om alt det små i gade og i stræde, i rede og i hus; de vide historier fra forhus og baghus. "Vi kender den begravede stad," siger de. "Alt levende derinde har pip! pip! pip!"

De sorte ravne og krager flyver hen over den hvide sne. "Grav! grav!" skriger de. "Dernede er endnu noget at få, noget for skrotten, den er det vigtigste; det er de flestes mening dernede på bunden og den mening er bra', bra', brav!"

De vilde svaner kommer på susende vinger, og synger om det herlige og store, der endnu spirer fra

menneskenes tanker og hjerter derinde i den under
snelagene hvilende stad.

Døden er der ikke, livet vælder; vi fornemmer det i
toner, de bruser som fra kirkens orgel, griber os som
klang fra elverhøj, som ossianske sange, som
valkyriens susende vingeslag. Hvilken samklang! den
taler ind i vort hjerte, løfter vor tanke, det er
folkesangens fugl vi hører! Og i dette nu: Guds varme
ånde puster fra oven, snebjerget slår revner, solen
skinner derind, våren kommer, fuglene kommer, nye
slægter, med de hjemlige, samme toner. Hør årets
drapa: snestormens magt, vinternattens tunge drøm!
Alt løses, alt løfter sig i dejlig sang fra folkesangens
fugl, der aldrig dør.

* * *